

Folkpartiets väg

Efter valet inträffade en markant höger-
vridning i folkpartiet. Man väntade sig
nog allmänt att högervridningen skulle
vara avklarad och möjlig att bedöma ef-
ter landsmötet i början av januari. Må-
hända är den det också. Mycket tyder på
att partiet har vridits 360° och därmed är
tillbaka i utgångsläget. Ola Ullsten är
partiordförande och han har Birgit Frig-
gebo och Ingemar Eliasson vid sin sida.
Lars Leijonborg och Thomas Berglund
har lämnat partiledningen och dess
grannskap. Fråga är to m om det inte vill
en välvillig tolkning till för att säga att
partiet är tillbaka i utgångsläget.

För folkpartiet var under 60-talet so-
cialliberalism lika med mittenpolitik. So-
cialliberalismen definierades av att man
sa nej till högerens "antistatliga" dogmer
som Ola Ullsten uttryckte det i en upp-
sats från 1965. Men den krävde också att
man sa nej till socialdemokraternas upp-
fattning att en stor offentlig sektor har ett
värde i sig. Socialliberalismen blev i Ull-
stens tappning den politiska beteckning-
en för pragmatismen.

Förvisso var det ingen särskilt uppse-
endeväckande eller klandervärd stånd-
punkt. Tingsten formulerade vid samma
tidpunkt sina teser om ideologiernas
död. Ullstens socialliberalism hade på-
tagliga likheter med Tingstens ideologis-
ka lik. Enligt Tingsten var det förnuftsro
och anhängigheten till demokratin som
tagit död på ideologierna. Och det var
inte – och är inte – klandervärd att vara
en förnuftig demokrat.

Problemet är att de senaste femton
åren visat på avgörande brister i den so-
cialliberalism som låter sig definieras av
en allmänt förnuftig mittenpolitik. I
själva verket visar de senaste åren att

kärnan i det liberala arvet just är "anti-
statlig" och den kärnan måste rimligen
finnas i varje liberalism.

För vad är det för liberalism som leder
till att den offentliga sektorn uppgår till
67% av BNP, inflationen stadigt ligger
omkring 10%, brottsbekämpningen
främst inriktas mot brott mot staten,
kontrollsamhället byggs ut med hjälp av
generalklausuler och angiverisystem,
osv. Intet av detta har i någon rimlig
mening med liberalism att göra, ej ens
med en social liberalism.

Om folkpartiet skall överleva krävs
det en nyorientering. Problemet är att
denna nyorientering framför allt inte
krävs av folkpartiet som parti för där har
hela tiden den liberala kärnan funnits
kvar. Nyorienteringen krävs hos de tre
personer som numera leder folkpartiet.
De måste i viktiga avseenden förändra
sina attityder och uppfattningar. Det är
en illa dold hemlighet att ingen av dem
tillhörde regeringens liberala krafter.
Ingemar Eliasson hade nästan oavbruten
ansvar för arbetsmarknadspolitiken och
AMS. Var fanns det starkare skäl att
bryta ned maktmonopol och skapa
mångfald och konkurrens än inom ar-
betsmarknadspolitiken? Och var gjorde
det mindre?

Birgit Friggebo – som av något svår-
förståeliga skäl blivit krisgruppens fins-
lady – tillhörde ju inte direkt marknads-
lösningarnas främsta supporterskara när
det gällde mark- och bostadspolitik och
något annat sysslade hon inte med. Hen-
nes famösa motstånd mot ägarlägenheter
grundades exempelvis just på att detta
institut skulle främja handel med bostä-
der – det som vanligen kallas marknad.

Med detta är inte sagt att folkpartiet

båda nya viceordföranden är för all framtid inlåsta i något slags mittenpragmatism med evigt förord för offentlig makt och statliga regleringar. Båda är i grunden liberaler. Men det är självbedrägeri inom folkpartiet om man tror att man öppnat för en nyorientering genom de val som skedde på landsmötet. Denna nyorientering måste snarare ske trots valen än till följd av dem.

Nyorienteringen är besvärlig därför att den förutsätter att folkpartiet och dess nya ledning gör upp med sitt högerkomplex. Detta högerkomplex består i att folkpartiet aldrig vill vidgå att man i svensk mening är ett högerparti samtidigt som man så helt uppenbart är det. Detta blir om inte förr uppenbart om man jämför folkpartiets traditioner, attityder och politik med socialdemokratins. Folkpartiet står helt främmande för den rörelseanknytning och den verkligt genuina kollektivism som ändå kännetecknar

både dagens ledande socialdemokrater och deras föregångare. En folkpartist är lika hemtam på ett villaägarmöte som diskuterar skattetrycket som han är främmande på ett möte i hyresgäströrelsen där fritidsombudsmannen organiserar barnens lekar medan föräldrarna går på arbetarkommunens årsmöte.

Folkpartiet må låta sociala hänsyn leda till fler kompromisser med marknadsekonomin än moderata samlingspartiet. Men skall partiet överleva måste det erkänna att det är liberalt. Att det befinner sig i frontställning mot den kollektivistiska socialdemokratin och att kärnan i de egna idéerna utgörs av rädslan för den enda övermakt som kan bli övermäktig – statens makt. Att detta sedan råkar sammanfalla i långa stycken med moderat politik får inte spela någon roll. Just däri ligger uppgörelsen med högerkomplexet.